

ECONOMIE

*Ghid de pregătire intensivă
pentru examenul de bacalaureat*

I. Programa detaliată de examen pentru disciplina economie	5
II. Enumerarea caracteristicilor (trăsăturilor) principale ale unor noțiuni economice (solicitate la rezolvarea subiectului III. 1.a)	7
III. Simboluri și formule de calcul folosite la rezolvarea problemelor	20
IV. Funcțiile unor indicatori economici utilizate în calculele economice	27
V. Grafice (necesare rezolvării testelor și subiectului II.1)	28
VI. Propuneri de teste și răspunsuri argumentate	37

I. PROGRAMA DETALIATĂ DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA ECONOMIE*

1. INTRODUCERE ÎN ECONOMIE: Nevoile umane; Bunurile/utilitățile: libere și economice; Resursele economice; Costul de oportunitate; Principiul raționalității economice; Risipa de resurse.

2. PROPRIETATEA ȘI LIBERA INIȚIATIVĂ: Economia de piață și agenții economici; Conceptul economic de proprietate; Subiectul și obiectul proprietății; Atributele/Drepturile de proprietate; Formele de proprietate; Libera inițiativă.

3. CONSUMATORUL ȘI COMPORTAMENTUL SĂU RAȚIONAL: Utilitatea în sens general (intrinsecă); Utilitatea economică: formele ei și reprezentarea lor grafică; Legea lui Gossen; Consumatorul rațional și esența deciziilor sale: 1. programul de consum; 2. condițiile de echilibru/de optim în consumul de bunuri; 3. venitul disponibil (V_D).

4. PRODUCĂTORUL/ÎNTRERINZĂTORUL ȘI COMPORTAMENTUL SĂU RAȚIONAL:

4.1. FACTORII DE PRODUCȚIE: Caracterizarea generală a factorilor de producție; Munca; Natura (Pământul); Capitalul tehnic; Capitalul fix; Uzura și amortizarea capitalului fix; Capitalul circulant; Capitalul consumat; Veniturile fundamentale în economia de piață; Combinarea și substituirea factorilor de producție; Calculele de eficiență.

4.2. EFICIENȚA ECONOMICĂ ȘI PRODUCTIVITATEA: Eficiența economică și raționalitatea economică; Productivitatea factorilor de producție (definiție, mod de calcul și de exprimare, forme, reprezentarea grafică a productivității marginale și a celei medii, legea randamentelor neproporționale, importanța productivității muncii, efectele, factorii și căile sporirii ei).

4.3. COSTUL PRODUCȚIEI (COSTURILE): Consumul factorilor de producție; Costul (definiție, importanță, tipologia costurilor, reprezentarea lor grafică pe termen scurt, efectele și căile reducerii lor).

4.4. PROFITUL: Definiție și rol (funcții); Modalități de exprimare și de calcul al formelor profitului; Căile/factorii sporirii profitului; Pragul de rentabilitate.

5. PIATA – LOCUL DE ÎNTÂLNIRE A AGENȚILOR ECONOMICI:

5.1. PIATA: Caracterizarea generală a pieței; Cererea, oferta și prețul în economia de piață (definiții, factorii și condițiile de influență, reprezentarea grafică, elasticitate, forme); Prețul de echilibru (definiție, rol, reprezentare grafică); Intervenția guvernelor în influențarea prețului.

5.2. MECANISMUL CONCURENȚIAL: Caracterizarea generală a concurenței; Concurența perfectă. Concurența imperfectă.

5.3. PIATA MONETARĂ: Banii: geneză și definiție, formele și funcțiile principale, valoarea/puterea lor de cumpărare; Caracterizarea pieței monetare și a laturilor sale; Masa monetară (definiție, componente principale, mod de calcul, factori de influență, cauzele și măsurile de reglare a ei); Dobânda (forme și modalități de calcul al formelor dobânzii, factori de influență); Câștigul și profitul bancar.

5.4. PIATA CAPITALURILOR (FINANCIARĂ): Acțiunile și obligațiunile (caracteristici); Caracterizarea generală a pieței capitalurilor și a formelor sale (primară și secundară); Bursa de valori.

5.5. PIATA MUNCII: Caracterizarea pieței muncii și a laturilor sale; Salariul – prețul muncii; Câștigul salarial.

* NOTĂ: Propunerile de teste/subiecte pentru pregătirea examenului de bacalaureat sunt elaborate în conformitate cu Programa de Economie în vigoare, publicată de MEN.

II. ENUMERAREA CARACTERISTICILOR (TRĂSĂTURILOR) PRINCIPALE ALE UNOR NOȚIUNI ECONOMICE

(solicitate la rezolvarea subiectului III. 1.a)

Capitolul 1. INTRODUCERE ÎN ECONOMIE

A. Nevoile umane (N.U): 1. dinamice numeric, 2. limitate în satisfacere (volum), 3. concurențiale, 4. regenerabile, 5. complementare, 6. substituibile, 7. determinare subiectivă, în principal, și obiectivă, 8. decurg din interiorul și exteriorul ființei umane, 9. diversitate, 10. inițial se manifestă ca o stare de disconfort etc.

B. Resursele economice (R.E): 1. limitate numeric (în raport cu: a. nevoile umane, b. potențialul planetei Pământ, c. dezvoltarea științei și tehnicii), 2. dinamice, 3. diversitate, 4. intrări (input-uri) ale activității economice, 5. limitarea/raritatea este permanentă și fluctuantă în timp și spațiu etc.

C. Bunurile economice (B.E): 1. limitate, 2. provind din resurse insuficiente, 3. majoritatea sunt marfare, iar unele nemarfare, 4. sunt ieșiri (output-uri) ale activității economice, 5. accesul la ele este direct prin autoconsum și indirect prin intermediul pieței, 6. unele sunt substituibile, altele sunt complementare în consum etc.

D. Bunurile libere (B.L): 1. sunt relativ (virtual) nelimitate în raport cu nevoile, 2. sunt un „dar al naturii”, 3. accesul la ele este liber, direct, după noi, 4. sunt oferite în mod gratuit, 5. nu au utilitate în sens economic etc.

E. Costul de oportunitate (C.op.): 1. se numește și relativ (măsoară „câștigul” prin „pierderea” celei mai bune alternative sacrificate), 2. poate fi zero, dacă R.E ar fi nelimitate, 3. are tendință de creștere în condiții de risipă sau dacă bunul dorit are o mare importanță pentru individ, 4. scade dacă R.E sunt utilizate eficient, 5. reflectă limita până la care se pot substitui două B.E sau R.E, 6. tendința sa generală este de creștere (exprimată de legea creșterii costurilor relative).

F. Activitatea economică: 1. finalitate, 2. scopul său este satisfacerea nevoilor umane, 3. funcționalitate, 4. complexitate, 5. diversitate, 6. dinamică, 7. fluctuantă, 8. eficiență economică, 9. intrările (input-urile) sale sunt factorii de producție, 10. ieșirile (ouput-urile) sunt bunurile economice, 10. are la bază diviziunea muncii etc.

A. Economia de piață: 1. dominația proprietății private, 2. pluralismului formelor de proprietate, 3. formarea liberă a prețurilor, 4. libertatea de decizie și de acțiune a agenților economici, 5. relații economice de piață concurențiale, 6. pluralismul centrelor de decizie economică, 7. realizarea majorității tranzacțiilor economice cu ajutorul unui sistem bancar-financiar complex, 8. intervenția limitată a statului democratic în economie etc.

B. Întreprinderile: 1. produc bunuri economice marfare nefinanciare, 2. scopul lor principal (motivația) este maximizarea profitului, 3. dispun de o anumită autonomie decizională, 4. creează valoare adăugată, 5. își desfășoară activitatea într-un mediu economic specific etc.

C. Instituțiile financiare și de credit: 1. prestează servicii marfare (comerciale) financiare agenților economici, 2. colectează, transformă și redistribuie disponibilitățile bănești temporare din economie, 3. percep dobânzi la creditele acordate, 4. acordă dobânzi la depozitele de economii, 5. veghează la circulația normală a banilor în economie etc.

D. Administrațiile publice: 1. prestează servicii nemarfare unor colectivități, 2. redistribuie veniturile și bogăția, 3. percep taxe, impozite sau alte contribuții bănești de la agenții economici etc.

E. Administrațiile private: 1. prestează servicii nemarfare, în principal, unor categorii ale populației, 2. obțin venituri din contribuțiile voluntare, mai ales de la menaje etc.

F. Societățile de asigurări: 1. prestează servicii de asigurări agenților economici, 2. oferă o garanție în caz de risc, 3. încasează prime de asigurări de la agenții economici etc

G. Menajele (familiile; gospodăriile): 1. în principal, consumă bunuri și servicii pentru satisfacerea nevoilor lor, 2. participă la activitatea economică în calitate de posesori ai unor factori de producție, 2. obțin venituri din diferite surse în calitate de posesori ai unor factori de producție, 3. își cheltuiesc veniturile în diferite scopuri, 4. fac economii pe care le investesc etc.

H. Exteriorul („restul lumii”; „străinătatea”): 1. nu are o funcție și nici resurse principale specifice, de aceea i se spune și agent economic „fictiv”, 2. există dacă agenții economici rezidenți au relații contractuale cu cei nerezidenți etc.

I. Proprietatea publică: 1. statul (unitățile administrației publice, centrale și locale) este proprietarul, 2. obiectul proprietății îl constituie bunurile de uz sau interes public, 3. după regimul juridic al bunurilor, include domeniul public al statului sau domeniul privat al statului, 4. bunurile din domeniul public sunt inalienabile și imprescriptibile, 5. bunurile din domeniul privat pot fi concesionate, închiriate, înstrăinate etc., 6. uneori, bunurile din domeniul privat al statului pot trece în domeniul public etc.

J. Proprietatea privată: 1. proprietarii sunt persoane fizice și/sau juridice, 2. poate fi individuală și asociativă (S.A, cooperative etc.), 3. este de dimensiuni mici, mijlocii, mari și foarte mari, 4. este compatibilă cu alte forme de proprietate.

K. Proprietatea mixtă: 1. se bazează pe asocierea dintre proprietarii unităților private și publice, 2. asocierea unităților economice poate fi la nivel național, dar și internațional.

L. Dreptul de dispoziție: 1. se exercită asupra bunurilor proprietarului, 2. proprietarul bunurilor decide soarta acestora, de a fi sau nu înstrăinate total sau parțial, consumate, etc., 3. poate fi cedat în caz de vânzare, donație, moștenire a obiectului proprietății.

M. Dreptul de posesiune (de a deține un bun): 1. se exercită asupra bunurilor proprietarului, 2. proprietarul bunului are dreptul de a stăpâni în fapt, direct, nemijlocit bunul în interesul său propriu, 3. poate fi cedat, temporar, unei terțe persoane care indirect și mijlocit stăpânește și folosește bunul, dar în interesul proprietarului.

N. Dreptul de utilizare: 1. reflectă dreptul de folosire a bunului proprietarului conform interesului acestuia, 2. poate fi cedat temporar unor terțe persoane (chiriași, salariați etc.)

O. Dreptul de uzufruct: 1. se exercită asupra bunurilor proprietarului, 2. se exercită când bunul este folosit de proprietar care beneficiază de veniturile aduse de obiectul proprietății (în caz de arendare, împrumut, închiriere), 3. uneori, parțial este exercitat de către alte persoane decât proprietarul însuși, dar în interesul acestuia, veniturile obținute împărțindu-se între ei (de ex. profit și salariu).

P. Liberei inițiativă a agenților economici: 1. stimulează inițierea afacerilor economice, 2. permite stabilirea dimensiunilor afacerii (de a o dezvolta, menține, restrânge și moderniza), 3. reflectă libertatea de alegere a obiectului de activitate, a clienților și furnizorilor, de a se manifesta ca întreprinzători, de a stabili prețul B.E, 7. se exercită în limitele legilor în vigoare, 8. este general aplicabilă în mod egal tuturor agenților economici, 9. stimulează creativitatea agenților economici în realizarea propriilor lor interese, 10. baza ei o constituie proprietatea, în special privată, 11. determină restructurarea eficientă a activității economice, 12. uneori, poate fi îngădită sau chiar eliminată, 13. este forma esențială de manifestare a libertății economice bazate pe proprietatea privată etc.

Capitolul 3. UTILITATEA BUNURILOR ECONOMICE ȘI CONSUMATORUL RAȚIONAL

A. Utilitatea, în sens general (intrinsecă): 1. are o determinare obiectivă, 2. depinde de proprietățile intrinseci, proprii unui bun, 3. este aceeași pentru toți consumatorii raționali în cazul unui bun, 4. este proprie tuturor B.E de calitate, 5. reflectă ceea ce este folositor, necesar individului, la un moment dat.

B. Utilitatea economică: 1. are o determinare subiectivă, 2. este influențată de anumite preferințe, gusturi, intensitate a nevoilor, nivel de cultură, situație economică etc., 3. aprecierea ei depinde de raportul stabilit de fiecare persoană între intensitatea nevoii sale și cantitatea consumată dintr-un bun,

4. este diferită de la un consumator rațional la altul, 5. nu este proprie tuturor B.E, ci numai aceluia care îndeplinește cumulativ o serie de proprietăți, 6. reflectă preferințele consumatorului și nonposesia inițială a bunului dorit de el.

C. Bunurile care au utilitate economică: 1. nu sunt deținute inițial de consumator, dar dorește să le achiziționeze, 2. sunt capabile să-i satisfacă consumatorului anumite nevoi la un moment dat, 3. conferă consumatorului convingerea că folosirea lor asigură obținerea unei satisfacții cât mai mari, 4. pot fi achiziționate de către consumator, 5. pot fi utilizate efectiv de către consumator.

D. Utilitatea marginală (și individuală), pe măsura creșterii succesive a mai multor doze dintr-un bun: 1. scade ca urmare a reducerii intensității nevoii umane, 2. poate fi negativă (provoacă insatisfacție) în cazul consumatorului nerațional, 3. poate fi nulă în cazul maximizării satisfacției (utilității totale), 4. evoluția ei este exprimată de legea lui Gossen (a U.mg descrescătoare).

E. Utilitatea totală, pe măsura creșterii neîntrerupte a mai multor doze dintr-un bun: 1. sporește cu o rație descrescătoare până la pragul de saturație, 2. este maximă când utilitatea marginală este nulă, 3. scade după pragul de saturație/satisfacție maximă în cazul consumatorului rațional.

Capitolul 4. FACTORII DE PRODUCȚIE (F.P.)

A. Întreprinzătorul (antreprenorul): 1. scopul său principal este obținerea unui profit cât mai mare, 2. el inovează, inițiază, organizează, conduce, modernizează etc. procesul de producție, 3. abilitatea sa antreprenorială condiționează adaptarea lui rapidă și eficientă la condițiile concurențiale de pe piață, 4. funcția lui principală este combinarea și substituirea F.P, 4. își asumă riscuri controlate de a investi în activități comerciale, 5. el poate fi și producător sau chiar proprietarul afacerii etc.

B. Factorii de producție: 1. sunt componenta activă a R.E, 2. sunt intrări (input-uri) ale activității economice, 3. sunt limitați, 4. diversitate, 5. se pot combina și substitui (numai unii), în anumite proporții, în procesul de producție, 6. combinarea lor este expresia a două laturi (determinări), tehnică și economică, 7. la desfășurarea activității economice, aportul lor poate fi uneori preponderent cantitativ, alteori preponderent calitativ etc.

C. Munca ca F.P: 1. cel mai important F.P, 2. factor activ al producției, 3. factor determinant al producției, în raport cu ceilalți F.P, 4. activitate conștientă, rațională, 5. activitate specifică omului, 6. sporirea randamentului său îi conferă calitatea de „muncă-capital”, 7. poate fi analizată cantitativ, calitativ și structural, 8. implică o anumită capacitate de muncă (efort fizic, intelectual și experiență) etc.

D. Pământul ca F.P este: 1. un FP. primar (originar) alături de muncă, 2. cel mai important FP. natural, 3. din punct de vedere economic include și apa, 4. locul desfășurării oricărei activități umane, 5. limitat ca suprafață și în raport cu nevoile umane, 6. element neprodus de om, 7. nesubstituibil în raport cu alți F.P, 8. sursă principală de obținere a bunurilor utile omului, a materiilor prime pentru industrie, 9. oferă elemente nutritive, substanță și energie pentru toate ființele vii, 10. regenerabil, 11. degradabil prin poluare și utilizare nerațională, 12. parțial recuperabil, 13. principal mijloc (bun) de producție în agricultură, 14. sporirea randamentului său îi conferă calitatea de „pământ-capital”.

E. Capitalul ca F.P: 1. factor derivat al producției, 2. contribuie indirect la satisfacerea nevoilor umane, 3. sporește eficiența utilizării factorilor primari de producție, 4. în sens general, parcurge mai multe stadii în activitatea economică, cu o anumită viteză de rotație (circulație), 5. are două componente principale: capitalul fix și circulant, 6. se consumă în procesul utilizării sale, treptat sau dintr-o dată, după caz etc., 7. este sinonim cu termenii: a. capital real, b. capital tehnic, c. bunuri (mijloace) de producție etc.

F. Capitalul fix (K_f): 1. participă la mai multe cicluri de producție, 2. se consumă treptat pe parcursul folosirii sale productive, 3. se înlocuiește după o perioadă mai mare de timp, 4. în procesul utilizării sale, suferă uzură fizică și, după caz, morală, 5. expresia valorică a uzurii sale se numește amortizarea.

G. Capitalul circulant (K_c): 1. participă la un singur ciclu de producție, 2. se consumă dintr-o dată, în întregime, prin folosirea sa productivă, 3. se înlocuiește odată cu reluarea unui nou ciclu de producție.

H. Uzura (deprecierea) capitalului fix: 1. este determinată de: a. folosirea efectivă în producție a K_f , b. acțiunea factorilor externi, naturali, c. promovarea progresului tehnic, d. modificarea condițiilor pieței, 2. nu este o pierdere pentru firme dacă K_f este utilizat efectiv în producție.

I. Combinarea F.P: 1. are două laturi: tehnică și economică, 2. depinde de: a. proprietățile F.P utilizați, b. natura activității economice, c. cererea de B.E, d. condițiile de producție, gradul asimilării progresului științifico-tehnic, e. abilitatea întreprinzătorului, f. activitatea de management, g. activitatea de marketing etc.

J. Proprietățile F.P care condiționează combinarea lor: 1. adaptabilitatea, 2. complementaritatea, 3. divizibilitatea, 4. substituirea.

Capitolul 5. EFICIENȚA ECONOMICĂ (E.e.) ȘI PRODUCTIVITATEA (W)

A. Eficiența economică: 1. forma principală de exprimare a raționalității economice, 2. caracteristică a activității economice, 3. pune în balanță efectele cu eforturile, 4. se impune datorită caracterului limitat al R.E, 5. este opusă risipei, 6. duce la realizarea intereselor agenților economici, 7. îmbracă forma randamentului F.P utilizați și consumului unitar al acestora etc.

B. Productivitatea F.P poate fi influențată de factori: 1. naturali 2. tehnici, 3. sociali, 4. psihologici, 5. internaționali etc.

C. Productivitatea FP (W_{FP}): 1. este un indicator de eficiență economică, 2. reflectă randamentul F.P utilizați, 3. este principalul indicator economic de apreciere a eficienței la nivel macroeconomic, 4. cea mai importantă formă parțială de exprimare a W_{FP} este productivitatea muncii (pentru că: a. măsoară eficiența celui mai important FP, b. stă, în principal, la baza stabilirii mărimii salariilor, c. exprimă eficiența, competitivitatea firmelor, ramurilor, economiei naționale), 5. se exprimă în unități fizice/naturale sau monetare /valorice (când producția este eterogenă), 6. se află sub influența acțiunii legii randamentelor neproportionale etc.

D. Dinamica productivității muncii este influențată de următoarele căi: 1. promovarea largă a progresului științifico-tehnic (calea principală), 2. îmbunătățirea pregătirii și calificării salariaților, 3. cointeressarea materială a lucrătorilor, 4. calitatea organizării și conducerii activității economice etc.

E. Creșterea productivității muncii determină următoarele efecte:

I. la nivelul firmei: 1. economisirea F.P, 2. reducerea costurilor, 3. sporirea producției (ofertei; veniturilor), 3. îmbunătățirea calității bunurilor, 4. sporirea profiturilor, 5. creșterea competitivității firmei, 6. sporirea capacității concurențiale etc.

II. la nivelul salariatului/consumatorului: 1. reducerea timpului de muncă, 2. creșterea timpului liber, 3. sporirea salariului (veniturilor), 4. creșterea nivelului de trai etc.

III. la nivelul economiei naționale: 1. sporirea bogăției țării, 2. dezvoltarea (progresul) economico-social, 3. sporirea eficienței comerțului exterior, 4. creșterea standardului de viață etc.

Capitolul 6. COSTUL PRODUCȚIEI (COSTUL)

A. Costul are următoarele funcții (roluri): 1. fundamentează deciziile producătorului (întreprinzătorului), 2. reflectă calitatea și eficiența activității depuse, 3. influențează nivelul prețului de vânzare etc.

B. Costurile pot fi reduse prin următoarele căi: 1. promovarea largă a progresului științifico-tehnic, deci inovarea, 2. achiziționarea (negocierea) F.P la prețuri mai mici, 3. normarea științifică a consumurilor specifice, 4. reducerea stocurilor, 5. reducerea rebuturilor, 6. reducerea costurilor salariale pe unitate de produs (dacă $I_{WM} > I_{SN}$), 6. creșterea productivității muncii, 7. recuperarea și refolosirea materialelor, 8. aprovizionarea tehnico-materială ritmică, 9. utilizarea eficientă a utilajelor, 10. perfecționarea tehnologiilor de fabricație, 11. diminuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești, de desfacere etc.

C. Reducerea costurilor are ca efecte: 1. sporirea producției (ofertei), fără deprecierea calității, 2. reducerea prețului B.E, 3. creșterea cererii, 4. sporirea puterii de cumpărare a populației, 5. creșterea gradului de satisfacere a nevoilor sociale, 6. sporirea veniturilor, 5. creșterea profitului, 6. sporirea capacității firmelor de autofinanțare, 7. protecția mediului înconjurător, 8. asigurarea echilibrului ecologic etc.

Capitolul 7. PROFITUL (Pr.)

A. Profitul îndeplinește următoarele funcții (roluri): 1. recompensă (preț) pentru riscul asumat de către întreprinzător, 2. prețul abilității antreprenoriale, 3. principală sursă de autofinanțare, 4. criteriu de alocare și utilizare eficientă a resurselor economice, 5. premisă și mijloc de creștere a eficienței firmei, 6. dovada utilității B.E obținute, 7. principală sursă de motivare a întreprinzătorului în inițierea unor activități comerciale, 8. venitul posesorului F.P capital investit în activitatea economică, 9. sursă de finanțare a activităților social-culturale, 10. este un venit fundamental în economia de piață, alături de salariu, rentă și dobândă, 11. se exprimă în mărimi absolute (masa profitului) și în mărimi relative (rata profitului față de cost/rata rentabilității, față de cifra de afaceri/venituri total

încasate și față de capitalului tehnic utilizat), 12. poate fi uneori nul când prețul (venitul total) este egal cu costul mediu unitar (costul total), situație denumită prag de rentabilitate etc.

B. Ca nivel și dinamică, profitul este influențat de următorii factori: 1. promovarea largă a progresului științifico-tehnic, 2. nivelul prețului, 3. nivelul costului bunului, 4. volumul, structura și calitatea producției, 5. viteza de rotație a capitalului folosit, 6. calitatea activității manageriale, 7. proporția repartizării veniturilor totale obținute de firmă între posesorii F.P etc.

Capitolul 8. PIAȚA

A. Piața, în general, se caracterizează prin următoarele variabile: 1. cererea, 2. oferta, 3. prețul, 4. mărfurile, 5. concurența (numai în economia de piață).

B. Piața îndeplinește următoarele funcții (roluri): 1. de informare a agenților economici privind variabilele pieței, 2. de reglare a vieții economice, 3. de selecție a agenților economici pe criterii de eficiență, 4. de comunicare între producție și consum, 5. de validare și orientare a deciziilor economice ale purtătorilor cererii și ai ofertei etc.

C. Piața are următoarele sensuri științifice: 1. este spațiul economic în care au loc acțiuni de schimb marfar, 2. este locul întâlnirii și confruntării cererii cu oferta, 3. este spațiul economic în care se întâlnesc cumpărătorii cu vânzătorii, 4. este locul formării prețului, 5. este locul adoptării deciziilor pentru realizarea propriilor interese, 6. este locul manifestării concurenței etc.

D. Cererea poate fi influențată de următorii factori: 1. prețul B.E, 2. venitul consumatorilor, 3. numărul cumpărătorilor, 4. preferințele consumatorilor, 5. tradiții, obiceiuri, preferințe, anotimpuri, 6. prețul bunurilor substituibile, 7. prețul bunurilor complementare, 8. previziunile (așteptările) consumatorilor privind evoluția prețurilor și a veniturilor consumatorilor etc.

NOTĂ: Factorii 2 → 8 sunt **factorii nonpreț sau condițiile cererii**.

E. În funcție de valoarea coeficientului de elasticitate față de preț (E_{QP}), cererea este: 1. elastică ($E_{QP} > 1$), 2. inelastică ($E_{QP} < 1$), 3. unitară ($E_{QP} = 1$), 4. perfect elastică ($E_{QP} \rightarrow \infty$), 5. perfect inelastică ($E_{QP} = 0$),

F. În funcție de valoarea coeficientului de elasticitate față de venit (E_{QV}), este cerere: 1. pentru bunuri normale ($1 > E_{QV} > 0$), 2. pentru bunuri inferioare ($E_{QV} < 0$), 3. pentru bunuri superioare, de lux ($E_{QV} > 1$).

G. Oferta poate fi influențată de următorii factori: 1. prețul B.E, 2. costul produsului, 3. modificările tehnologice, 4. numărul ofertanților, 5. prețul bunurilor substituibile în producție (ofertă), 6. prețul bunurilor complementare în ofertă, 7. estimările (așteptările) producătorilor privind evoluția prețurilor, 8. taxe și impozite, 9. subvenții (subsidii), 10. condițiile naturale și sociale etc.

NOTĂ: Factorii 2 → 11 sunt **factorii nonpreț sau condițiile ofertei**.